

worden toebedeeld bij de verspreiding van de tuberculose, meen ik te mogen betwijfelen. Waarom krijgen van de 213 kinderen, die in aanraking geweest zijn met een aan open tuberculose lijdenden vader of moeder, slechts 79 tuberculose? Waren in de 134 overige gevallen de kinderen niet meer met de besmettingsbron in aanraking geweest, of was hier voor een gedeelte althans een langs erfelijken weg verkregen hooger weerstandsvermogen in het spel?

Hoe dit ook zij, door TAZELAAR is een nuttig werk gedaan, door nog eens duidelijk erop te wijzen, dat men bij de open tuberculose toch in de allereerste plaats met een besmettelijke ziekte te doen heeft en dat dus, voornamelijk bij het jeugdige kind, alle maatregelen moeten worden getroffen, om zooveel mogelijk besmetting tegen te gaan. Door degenen, die in deze stof belang stellen, zal de dissertatie van TAZELAAR met een gevoel van groote waardeering voor het werk van den schrijver worden gelezen.

R. N. M. EYKEL.

MAX BORST, *Pathologische Histologie*. Ein Unterrichtskurs für Studierende und Aerzte. 2. Auflage. F. C.W. VOGEL. Leipzig, 1926. 435 bladzijden. 275 afbeeldingen. Prijs: ingenaaid 48 mark, gebonden 52 mark.

Van dit boek is in 1921 de eerste druk verschenen. Het is het resultaat van jarenlang cursus-geven in de pathologische histologie. Het is ingedeeld naar de organen met een afzonderlijk hoofdstuk over de gezwellen, een indeeling, die, zooals mij en vermoedelijk velen anderen, al cursusgevende, gebleken is, zeer praktisch is. Steeds vindt men vooraf de normale histologie besproken, terwijl over de makroskopische anatomie en de klinische verschijnselen het noodigste wordt vermeld. Enkele afbeeldingen zou ik gaarne door andere zien vervangen; voor stuwingslong en stuwingslever vindt men in plaats van afbeeldingen der echte afwijkingen, die van injectiepraeparaten met blauwe lijm massa, voor vetembolie van de long een afbeelding van proefondervindelijke vetembolie door inspuiting van olijfolie in de bloedbaan bij het konijn, in plaats van de echte afwijking bij den mensch; maar over het algemeen zijn de afbeeldingen (geen foto's maar teekeningen in kleuren) goed en duidelijk, vele zeer goed. De tekst is duidelijk, het aantal afbeeldingen groot. Ik beveel het boek gaarne aan, vooral ten gebruike bij den cursus in de pathologische histologie.

W. M. DE VRIES.

WAHLBERG, *Das Thyreotoxikosesyndrom und seine Reaktion bei kleinen Joddosen*. Acta Medica Scandinavica Supplementum XIV. Uitg. Mercators Tryckeri Aktiebolag.

In een 139 bldz. groot werkje behandelt de schrijver de uitkomsten, die hij en anderen verkregen door de toediening van kleine giften jodium bij gevallen van „thyreotoxicose”. Hij zelf heeft 20 gevallen van deze aandoening behandeld. Onder thyreotoxicose wordt een groep ziekten verstaan, waarbij als oorzaak van het bij hen voor-

komende symptomencomplex wordt aangenomen een functie-stoornis van de schildklier, aandoeningen dus, die zich klinisch geheel verschillend kunnen voordoen, van het volledige beeld van de ziekte van BASEDOW af tot grensgevallen van neuroses, waarbij het nauwelijks aan te nemen is, dat de schildklier een rol speelt. De eerste twee hoofdstukken geven een zeer lezenswaardig overzicht van de echte ziekte van BASEDOW en de z.g.n. „formes frustes”, en van de uitkomsten en meeningen van anderen aangaande het toedienen van jodium bij deze aandoeningen. Het grootste deel van het hier aan te kondigen boekje bevat de klinische casuïstiek van de bovengenoemde 20 gevallen van den schrijver en zijn uitkomsten van de behandeling met jodium. Hij verdeelt zijn gevallen in 4 groepen: 1°. de grensgevallen (thyreotoxicosis?); 2°. de thyreotoxicosis levis; 3°. de thyreotoxicosis (middelzware gevallen) en 4°. de thyreotoxicosis gravis. Zooals begrijpelijk is, zijn de verschillende groepen niet streng van elkaar te scheiden, doch vloeien in elkaar over. Wat de verschijnselen bij alle gevallen betreft, heeft de schrijver vooral aandacht geschonken aan afwijkingen op het gebied der stofwisseling, en wel aan de koolhydraatomzetting (tolerantie voor suiker) en de z.g. grondstofwisseling, en den invloed, dien jodium hierop heeft. De bepaling der grondstofwisseling noemt hij „den gevoeligsten en snelsten indicator voor veranderingen der thyreoïdea-activiteit”. Zijn eindbesluit uit eigen ervaring en die van anderen is, dat wij het jodium niet mogen beschouwen als een geneesmiddel tegen thyreotoxicoses. Invloed heeft het echter wel. Ook WAHLBERG heeft gezien, dat er in het begin een gunstige invloed van kleine giften jodium kan uitgaan, minder duidelijk in de lichte gevallen, duidelijker in de zwaardere. Deze jodiumremissie beschouwt hij zelfs als een voor het thyreotoxicosesyndroom specifieke jodiumgevoeligheid, als een der verschijnselen. Zij is echter van tijdelijken aard; zoowel bij voortgezette jodiumtoediening als bij onderbreking, wanneer zij tevoren te lang is voortgezet, wordt de toestand veel slechter. Niet alleen uit den algemeenen toestand van den patiënt is dit duidelijk; het blijkt evenzeer uit bepalingen der grondstofwisseling e.a.. De jodiumbehandeling heeft dus slechts een tijdelijken palliatieven invloed; WAHLBERG meent daarom met PLUMMER, dat zij toe te passen zou zijn, om bij schildklierextirpatie in zware gevallen van de ziekte van BASEDOW den patiënt voor de operatie in een gunstiger toestand te brengen. Het komt er dan op aan, doseering en tijd zóó te kiezen, dat het optimum der jodiumremissie vóór de operatie bereikt wordt, zonder dat de behandeling zóó lang heeft geduurd, dat de toestand weer slechter is geworden, of dat plotseling staken der behandeling dit gevaar ten gevolge heeft. Dit alles wordt op zakelijke, aangenaam te lezen wijze uiteengezet, zoodat ik hun, die in dit onderwerp belangstellen, het werk van WAHLBERG ter lezing kan aanbevelen.

L. S. HANNEMA,